

Grabljica.

(K sliki.)

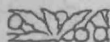
Na travniku radost
prebiva doma,
na licih in v srcih
veselje igra.

Vsem bilkam in cvetom
življenje konča,
grobove jim pridna
grabljica rahlja.

Kjer trava visoka
ponosno stoji,
nabrušena kosa
se v solncu blišči.

Med cvetjem in petjem premine
prehitro veselje nam čas.
Minilo tako bo rivljenje,
Ko smrt pokosila bo nas . . .

Fr. Ločniškar.



Čmrlji.

Črtica iz pomladnjih dni.

I.

Puzrov grič je bil v majevem cvetju. Spodnji del so tvorile obrežne njive, na katerih je zazelenela pozna koruza. Zraven koruze je poganjal krompir temnozeleno štible. Vrh rodovitnih njiv se je širil gozdič, ali bolje — grmičevje, med katerim se je tupatam pojavljala kakšna smrečica. Sicer pa se je razpletalo po bregu le jelševo in leskovo grmovje. Pod grmovjem je zelenela zajčja deteljica. Ob strani grmičevjain njiv je bil breg, ki je bil porastel z bujno travo. Tam so se širile tri vrste češpelj, in poleg je bila ena vrsta cepljencev. Drevo je stalo pri drevesu, in vsako je bilo enako oddaljeno od drugega. Kakor krdelo vojakov se ti je zdel ta drevesni red.

Trava je bila cvetoča. Med zelenimi bilkami so rastle „pušelci“; kiselice in travniške penuše so se majale na vitkih steblih. Po cveticah so brenčale čebele in čmrlji. Po bregu je letalo tudi nekaj sitnih trotov. V zraku so vršale muhe, kot bi se napravljale v vojsko. Čebele so odbrenčale čez Puzrov grič proti vaškim ulnjakom. Čmrlji pa so uhajali v gnezdo, ki so ga imeli med drevjem. Pri nekem cepljencu je bila v zemlji kotlica, in v njej so imeli čmrlji svoje domovje. Siv mah je pokrival njihovo gnezdo, kot pokriva slamnata streha preprosto kmečko domovje. V gnezdu pa je

bilo življenje. Satje je bilo prazno in s praznimi lončki je čakalo medu. Na velikem kosu satja, ki je čemel v sredi, je sedela mačica in valila. Na tem kosu je bilo že več lončkov polnih sladkega medu. Nekaj trotov se je venomer zaganjalo v marljivo mačico in ji hotelo posrkati, kar je bilo sladkega v lončkih. Mačica pa se ni dala užugati in je vztrajno odvrčala nadležne trote. Tedaj so se jeli počasi vračati čmrlji-delavci, ki so šli dopoldne po medu. Odložili so ga v lončke, potem pa so se sprijeli s troti. Pričelo se je silno vršanje in brenčanje. Delavci so zmagali ter potisnili lenive trote iz gnezda. Potlej so troti še nekaj časa brundali po zraku in slednjič odšli z vetrom. Delavci pa so šli zopet na delo in so prinašali medu svoji mačici, ki je pridno varovala mlade.

Drevje je odcvetevalo na bregu in je izgubljalo polagoma bele cvetove. Iz cvetov so se razvili sadi. Po češpljah so se že poznale in razločile med zelenimi listi drobne, zelenkaste češpljice. Na cepljencih pa je odpadlo vse cvetje in se ni razvilo v sad, ker so bila drevesca še premlada.

Puzrova mati in hčeri, Franca in Micka, so okopavali na njivah krompir. Pogovarjale so se o lepem dnevu in o letini, ki kaže, da bo letos dobra, če bo božja volja. Mali, devetletni Stanko pa se je igral na vrtu pod drevjem poleg njiv. Trgal je travniške penuše in jih je zbiral v vence. Na neki penuši pa je dobil čmrlja, ki je srkal med iz čašice. Stanko je imel posebno veselje do čmrljev. Ljubil je te pridne živalce in nikoli ni storil nobeni nič žalega. Ko je ugledal tega čmrlja, mu je šinila v glavo misel: „Kaj bi bilo, ko bi jaz po temle čmrlju izvedel za njihovo gnezdo?“ Stanko je izpustil čmrlja, da je odletel. Potlej pa mu je sledil. Čmrlj je letel od cvetice do cvetice, Stanko pa počasi in skrivaj za njim. Nazadnje je odbrenčal čmrlj proti gnezdu, in Stanko spet za njim. Parkrat je obletel čmrlj gnezdo, nato pa je smuknil pri odprtini noter. Veselo in poskakovaje je tekel Stanko na njivo k materi in sestrama. Povedal jima je, da je zasledil čmrljevo gnezdo in da jih bode takoj danes zvečer ogrebel.

„Pojdi, pojdi, ti in tvoji čmrlji,“ so se oglasili mati. „Delati se uči, delati, da nam boš kaj pomagal. Devet let si že star, pa še nič ne znaš.“ Stankota so te besede dirnile neprijetno.

„E, mati, pustite ga, naj se veseli, dokler je še mlad. Saj ga bo veselje kmalu minilo,“ je menila Franca, da spravi Stankota iz zadrege.

„Pustimo mu to veselje,“ pristavi Micka.

„No, saj mu nič ne branim, samo da je priden in da nam ne nagaja.“

Te materine besede so potolažile užaljenega Stankota. Poskočil je in zletel v grmovje. Tam je odrezal dolgo drenovo palico. Nato je šel vrh griča in se oziral v dolino. Tam zdolaj je uzrl Jurhčevega Franceta.

„Na korajžo, Jurhčev France, na korajžo, če te je kaj!“ je zavpil Stanko. Njegov glas se je razlegnil po dolu prav do velikoligojniških gričev. V dolini se je Jurhčev France odzval prešernemu klicu Stankotovemu:

„Na korajžo, Puzrov Stanko, pa pojdi ti dol, če si za kaj. Lažje greš dol kot jaz gor. Na korajžo!“

In še bi bila vpila in klicala drug drugega na korajžo, da niso medtem Puzrova mati poklicali Stankota, češ, da je treba odriniti proti domu. Še glasni „na korajžo“ je zavpil Stanko v pozdrav Jurhčevemu Francetu in odšel je z materjo in sestrama po griču navzdol. Samrisebi pa si je mislil: „E, da bi Jurhčev France vedel za moje čmrlje, koj bi mi jih ogrebel in odnesel. Ha, ha, to je dobro, da ne vé. Pa tudi izvedel ne bo. Še danes jih bom ogrebel.“

Senca se je bolj in bolj krčila, solnce pa se je višalo na obzorju. Poldne se je bližalo.

II.

Da bi vi vedeli, koliko je imel Puzrov Stanko opraviti s tistim panjem! Mislil je in mislil, kje bi dobil kakšno škatlo, da bi vanjo ogrebel čmrlje. Stopil je k Balkovim, in Balkov oče so mu dali cigaretno škatlo. Prvi hip je bil Stanko s škatlo zadovoljen. Ko je pa začel premišljati, da je čmrljev veliko gnezdo,

je spoznal, da bo ta škatla premajhna za vse čmrlje. Sklenil je torej, da jih bo razdelil v dva dela in jih ogrebel v dve cigaretni škatli. To upanje pa mu je popolnoma podrl Mačkov France. Povedal mu je namreč, da čmrlji ne obstanejo v cigaretni škatli. Stari uidejo, ker jim tobak prav ne diši, mladi, ki so se jedva izlegli, pa poginejo. Zato z cigaretno škatlo ne bo nič, ker ima vonj po tobaku. Svetoval pa mu je Mačkov France, da naj poišče kako tenko deščino, in iz nje mu France napravi lep panj. Stanko je izprevidel, da je Francetov nasvet pameten. Opustil je torej svoje prejšnje naklepe in se je držal Francetovega nasveta.

Stanko je poiskal doma za stražjo deščico, katero sta potem z Mačkovim Francetom prežagala in napravila iz nje šest stranic. Sprednji stranici sta vrezala malo odprtino, spodnjo pa sta pustila malo daljšo od ostalih. Nato sta zbila te deščice — in nastal je panj. Pa še dosti čeden in primeren je bil. Tako se je Stankotovo upanje udeleževalo. Toda vprašanje, na katerega Stanko ni vedel odgovora, je bilo: Kdo mu bo ogrebel čmrlje?

„France, ali mi jih boš ogrebel?“

„Bom. Kdaj pa?“

„Danes proti večeru.“

„Dobro. Veš kaj, Stanko! Bitničevega Toneta pojdiva vprašat, če bo šel z nama. On zna dobro ogrebat čmrlje. Tolikokrat jih je že ogrebel.“

„Pa pojdiva. S Tonetom sva prijatelja; gotovo mi jih bo šel ogrebst.“

In udarila sta jo proti Bitničevim. Že oddaleč sta uzrla Toneta, ki je pomagal svoji sestri Urši in Skledarjevi Marijani sekati hosto.

„Tone, pojdi sem! Imava ti nekaj povedati.“

Tone je odložil sekuro in je stopil k prihajajočima.

„Ali boš šel z nama danes proti večeru, bomo šli ogrebst čmrlje?“

„Zakaj pa ne! Z vama pa zmerom, kadar hočeta.“

Po tem razgovoru so jo krenili na Bitničev breg. Tam pri kozolcu so se ustavili. Pa kmalu jim je bilo dolgčas. Do večera je bil še čas.

„Pojdimo se loviti,“ se oglasi Mačkov France!

„Dobro,“ pritrdita tovariša, „pa se pojdimo.“

„Najprej,“ se oglasi Tone, „lovi ti France Stankota. In sicer tja do Leskovca. Pri leskovem studentu se ustavita. Če boš ti ujel Stankota, naj nazajleté Stanko tebe lovi; če ga pa ne boš ujel, pa ga lovi še nazaj do naše hiše.“

„Velja,“ pritrdita France in Stanko oba hkrati.

„Jaz pa toliko časa tukaj počakam, dokler se v dva ne vrmeta. Potlej bo pa eden izmed vaju mene lovil in bo drugi počival. In tako dalje, dokler se ne bomo upehali.“

Stanko in France sta zdirjala proti Leskovcu. Leskovec je dobrih pet minut oddaljen od Bitničeve hiše. Tam je studenec istega imena, ki ima jako mrzlo in zdravo vodo. Kadar je v vasi kdo bolan in si zaželi vode, mu vsekdar prineso leskovčeve, ker trdijo, da je zdravilna.

Tone nekaj hipov gleda za letečima, potem se pa obrne proti hiši. Sestra Urša in Skledarjeva Marijana, ki sta vse to videla, pokličeta Toneta.

„Ti slišiš, Tone,“ pravi poredno Skledarjeva Marijana. „V kuhinjo pojdi, pa vzemi en korec vode. S tisto vodo pa pojdi tamle gori na Urbančevo hruško. Kadar bosta onadva tekla nazaj, pa ju oblij. Tako ju boš prav ostrašil.“

Tone se je smejal, da je tolkel z rokami po kolnih. Zletel je v kuhinjo in storil vse natanko, kakor mu je prigovarjala Skledarjeva Marijana.

Urbančeva hruška stoji kakih sto korakov od Bitničevega kozolca v bregu. Je pa precej velika in razširja svoje košate in močne veje nad stezo, ki vodi v Leskovec. Tone je bil s korcem vode hitro na nji. Sedel je med dve veji in oprezno čakal, da se France in Stanko pripodita. In ugledal ju je, ko sta prisopihala vsa izmučena od dolgega teka proti hruški in se ji vedno bolj bližala.

Tone je nastavil korec, da izlije vodo. France je v silnem diru stekel mimo hruške, na Stankota pa je padla voda . . .

Tone se je zasmejal na hruški; ej, malo je manjkalo, da ni padel z nje. Stanko je pa gledal pod hruško,

odkod je prišel nanj tako močan, a nepričakovan dež. Medtem je splezal Tone s hruške in se porogljivo rogal Stankotu, ki ni vedel, kaj bi počel. Pred Bitničevo hišo sta se režali Urša in Marijana, in pred kozolcem se je valjal France od smeha po travi.

III.

Jurhčevemu Francetu v dolini se je čudno zdelo, kako da je Stanko naenkrat obmolknil s svojo korajžo. Ni namreč vedel, da je Stanko odšel z materjo in sestrama domov. Zahotelo se mu je po Stankotu in zaželel si je igre z njim. Ucvrl jo je navkreber po lazih na grič. Solnce mu je nagajalo s svojimi toplimi, opoldanskimi žarki in pomaknil si je klobuk nižje na čelo. Bučele so brenčale po cveticah in med njimi je uzrl tupatam kakega črnega čmrlja.

„Stanko se mi je gotovo skrilo kje gori na griču. Poznam ga dobro. Navit je in rad si privošči tako šalo. Pa mene ne bo prevaril. Ga bom že našel. Še prej, kot si domišlja. Čak, Stanko!“

Kot zajec je zdirjal Jurhčev France po Puzrovem griču navzgor. Tam v vrtu med sadjem pa se je vlegel v travo. Zrl je v lepo višnjevo nebo, in v žarko solnce so se upirale njegove oči. Tako je ležal nekaj časa, kar začuje brenčati poleg sebe na cvetki čmrlja. Skoči pokoncu in opazuje živalco. V tem hipu pa se odpre njegovemu pogledu drug prizor. Tam pod mladim cepljencem sta letala dva čmrlja okrog debela in po kratkem presledku sta smuknila v gnezdo. France pa je z bistrimi očmi opazil, da je za njima ušel v gnezdo tudi trot.

„Aha, jih že imam! Čmrlji, čmrlji, čmrlji! He, če bi Stanko vedel zanje, bi jih že zdavnaj ne bilo več na tem kraju. Pa kako veliko gnezdo imajo! Bog ve, če imajo tudi veliko satja. Naj pogledam.“

France stopi bliže h gnezdu. Previdno odgrne z roko mah in debelo pogleda v gnezdo.

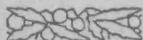
„Joj,“ se začudi, „joj, koliko satja imajo! To so dobri čmrlji! Poskrbeti moram, da jih hitro ogrebem, dokler kdo drugi ne izve, zanje. Ti bodo imeli medu! In lahko ga bom še tudi jaz srkal s slamno bilko. Ne

bo napačno. In jeseni bom imel toliko medu, kot ga ima kovačev Andrejče od svojih čebel iz treh let skupaj.“

Vse se je vrtelo okrog Franceta. Tisoč misli mu je vstajalo v glavi.

Na vasi je zazvonilo poldne, in France je odhajal s Puzrovega griča, moleč angelovo češčenje.

(Konec prih.)



Ob solnčnem mrku.

(Basen.)

Volk lisica sta se pogovarjala blizu globokega prepada.

Nastopal je baš popolni solnčni mrk.

„Kaj se že noči?“ vpraša začudeno volk.

„Kamo! Komaj poldne je,“ dé mirno lisica.

„Kaj je to?“ bara volk, kazaje na potemnelo nebo.

„Saj vidite,“ pravi resno lisica — „solnce umira!“

„In kaj bo potem?“ reče volk plašno.

„Večna tema, stric. Konec sveta bo. No, pa jaz se tega že privadim, ker vidim tudi o polnoči. Ali, vi ste ponoči slepi in takole počasi boste glada vzeli konec... Najhujšemu sovražniku ne bi želela kaj takega. Pomilujem vas! Ali veste kaj? Skočite rajše v ta prepad, dokler vidite, kam...“

„Jej, jej...!“ zatuli volk in plane v globočino.

„Bedak!“ se zasmije lisica, „kdor ne upa moško prenesti nesreče, ta ni vreden, da živi. — Ha ha! Jaz vidim tudi v črni polnoči — kadar svetijo zvezde ali luna... Zdaj pa ležem tu, in ko se zopet zdani, pojdem dalje...“

Zvonimir Mastlè.

